

Seletuskiri haridus- ja teadusministri käskkirja „„T&A rahvusvahelistumise toetamine: ühendumine rahvusvahelise teadmiste turuga“ elluviimiseks toetuse andmise tingimused“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Käskkirja kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika rakendamise seaduse § 10 lõigete 2 ja 4 (edaspidi *ÜSS2021_2027*) alusel.

Käesolev muudatus on eelkõige tingitud muutustest ühikuhinna aluseks olevates määrades, mille tõttu on vajalik muuta ka programmi käskkirja. Kuna 2025. aastast muutuvad siseriiklikult kehtestatud uurimistoetuse määrad, mis on kasutusel ka käesoleva TATi tegevuste elluviimisel, muudetakse käskkirja lisa 2. Lisaks pikendatakse tegevuste abikõlblikkuse kuupäeva maksimaalse võimalikuni ja korrigeeritakse mõned ebatäpsused tekstis. Korrigeeritakse ka TAT spetsiifilisi väljundnäitajaid, mis on TATi välja töötades seatud üsna madalad, kuid ilmselgelt on võimalik seada ambitsioonikamad eesmärgid ja tõsta indikaatorite sihttasemeid.

Muudatusettepanekud esitas tegevuste elluviija SA Eesti Teadusagentuur ja muudatused on olulised tegevuste sujuvamaks elluviimiseks. Parema arusaadavuse huvides kehtestatakse ministri käskkirja ja selle lisad uue terviktekstina.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Haridus- ja Teadusministeeriumi teadus- ja arendustegevuse poliitika osakonna peaekspert Pille Pikker (7350 215; pille.pikker@hm.ee), strateegia- ja finantsosakonna finantsvaldkonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (tel 735 0279; inge.oopkaup@hm.ee), välisvahendite nõunik Ragne Hoff (735 0306, ragne.hoff@hm.ee), välisvahendite nõunik Pirkko Külanurm (735 0161, pirkko.kulanurm@hm.ee), strateegilise planeerimise valdkonna peaekspert Meelis Aunap (735 0105, meelis.aunap@hm.ee) ning õigus- ja personalipoliitika osakonna õigusnõunik Kadi Mölder (735 0234, kadi.molder@hm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Punktide 2.1.1. ja 7.2. sõnastust täpsustatakse parema arusaadavuse huvides.

Korrigeeritakse käskkirja **punkte 2.1.3. ja 2.2.3.**, kus on viidatud toetusele rakenduvale omafinantseeringu kohustusele, mis on 13,41% toetuse summast. Sama dokumendi punktis 9.2. on samade tegevuste omafinantseeringu mahuks 13,42%. Muudatusega viiakse vastavad määrad kooskõlla. Omafinantseeringu mahuks on mõlema tegevuse puhul 13,42%.

Punkti 3.2. mõõdikute tabelit korrigeeritakse. TAT-i spetsiifiliste väljundnäitajate osas tegevuse 2.2. indikaatori sõnastus ja 2029. aastaks seatud sihttase ei lähe kokku käskkirja seletuskirjas välja tooduga. Käskkirjas on tegevus 2.2 mõõdikuna sõnastatud tegevuse raames toetatud teadlasaastate arv ning 2029. aasta sihttasemeks märgitud 125. Käskkirja sõnastuse järgi oleks vaja programmi lõpuks saavutada 125 teadlasaastat, mitte 125 teadlast. Seega on käskkirjas mõõdetud teadlasaastaid, kuid seletuskiri viitab isikutele. TATi muudatusega korrigeeritakse ebakõla ehk muudetakse indikaatori sihttasest (arvestatakse teadlasaastaid) ning

tõstetakse see 220-le. TATi tegevuse elluviimiseks kavandatud eelarve võimaldab sihttaseme tõstmist.

Lisaks korrigeeritakse ka tegevuse 2.3. väljundnäitajat. Viimase käskkirja muudatusega korrigeeriti väljundnäitaja sõnastust, mis muutis ka selle sisu, kuid korrigeerimata jäi väljundnäitaja sihttase aastaks 2029. Praegu on sihttasemeks 20 toetatud projekti, kuid reaalsuses on see näitaja liiga väike. 20 toetatud projekti saavutatakse juba aastaks 2025. TATis kavandatud eelarvega suudetakse toetada tõenäoliselt 55 projekti, mis seatakse ka 2029. aasta sihttasemeks.

Punkti 7.2. sõnastust korrigeeritakse, kuna senine sõnastus oli mitmeti mõistetav ja tekitas segadust.

Punkti 8.1. tabelis 2 korrigeeritakse ja tegevuste 2.1. kuni 2.6. abikõlblikkuse perioodi pikendatakse maksimaalse võimaliku ajani, milleks on 31. august 2029.a. Horisontaalseid tegevusi on võimalik ellu viia kuni 31. detsembrini 2029.a. Toetuse andmise tingimuste väljatöötamisel sai esialgu kehtestatud tegevuste abikõlblikkuse periood aasta võrra lühem kui siseriiklikult võimalik. Põhjuseks oli eeldus, et kõik tegevused lähevad täiel määral käima kohe perioodi algusest. Paraku on näha, et nt tegevus 2.2. ehk Eestisse tulevate järel doktorite arv on esimese kahe taotlusvooruga olnud tunduvalt väiksem kui algselt planeeritud. Põhjus seisneb selles, et MSCA taotlusi Eestisse on vähe ja elluviija koos asutustega näevad vaeva, et MSCA taotluste arv Eesti asutustesse suureneks. Praeguse abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaega arvestades on üsna keeruline saavutada elluviijal temale pandud ootusi järel doktorite toetamiseks sellises mahus. Praeguse ajakava järgi on võimalik viimane taotlusvoor välja kuulutada 2026. aastal. Praeguse prognoosi järgi on ebarealistlik loota, et kahe taotlusvooruga tõuseks hüppeliselt MSCA taotluste arv. Seega pikendatakse tegevuste abikõlblikkuse perioodi kuni 31. augustini 2029.

Eelpool kirjeldatud olukorraga on sarnane seis ka tegevuses 2.3, kus praeguse ajakava raames saaks viimaseid 3-aastaseid projekte vastu võtta 2025. aastal. Lisaks on mitmed tegevused omavahel ka seotud – nt Brüsseli esindus (tegevus 2.4) või Research in Estonia (tegevus 2.5.) toetavad kõiki ülejäänud tegevusi. Elluviija on vastavalt ka eelarvet planeerinud ning eelarve muutmiseks vajadust ei ole. Abikõlblikkuse perioodi muutmine võimaldab kasutada ära maksimaalselt kogu võimaliku struktuurivahendite perioodi ning vältida ka potentsiaalsete lünkade tekkimist tegevustes.

Parandatakse käskkirja **punktis 11.6.** olev viide. Nimetatud punktis tegevuse 2.2. puhul on viidatud üldise grupierandi määruse artiklile 25c, mis sätestab kaasrahastatavate teadus- ja arendusprojektidega seotud abi, mis on seotud pigem tegevusega 2.3 ning võib tekitada segadust. Tegevus 2.2 puhul oleks õige viidata artiklile 25b.

Toetuse andmise tingimuste **Lisa 2**, millega kehtestatakse standardiseeritud ühikuhinna kasutamine, muudetakse, kuna ühikuhinna arvestuse aluseks olevat dokumenti on muudetud (Granditaotluse eelarve koostamise juhend: https://etag.ee/wp-content/uploads/2024/01/Lisa-5_PSG-ja-PRG-eelarvejuhend-2025.pdf). Alates 2025. aastast on taotlusvoor suure SG määr 117 000 eurot aastas, so. 9750 eurot kuus ja SG väike määr 76 000 eurot aastas, so. 6333,33 eurot kuus.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusele ja on kooskõlas riigisiseste õigusaktidega.

4. Käskkirja mõjud

Parema arusaadavuse huvides korrigeeritakse käskkirja sõnastust. Lisaks korrigeeritakse TAT spetsiifilisi väljundnäitajaid, mis on seatud TATi välja töötades üsna madalad, kuid ilmselgelt on võimalik seada ambitsioonikamad eesmärgid ja tõsta indikaatorite sihttasemeid. Käskkirja muudatusega pikendatakse elluviidavate tegevuste abikõlblikkuse perioodi maksimaalse võimalikuni ning see võimaldab eelarve kasutamist kogu selleks ettenähtud mahus.

Korrigeeritakse ühikuhindu vastavalt lisa 2 punktile 7, kuna 2025. aastast muutuvad siseriiklikult kehtestatud uurimistoetuse määrad. Siseriiklikud toetuse määrad on kasutusel ka käesoleva TATi tegevuste elluviimisel.

5. Käskkirja kehtivus

Käskkiri hakkab kehtima üldises korras.

6. Eelnõu koostöölastamine

Eelnõu esitatakse koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja saadetakse arvamuse avaldamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele, SA-le Eesti Teadusagentuur ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele.

Katrin Kiisler
teadus- ja arendustegevuse poliitika osakonna juhataja